

**MINISTERUL JUSTITIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD 2012, mun. Chișinău, str. 31 August 1989,
nr. 82, tel. 23-47-95; tel/fax. 20-14-02
<http://www.justice.gov.md>
e-mail: organizatii.necomerciale@justice.gov.md

**МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2012, г. Кишинэу, ул. 31 Августа 1989,
№ 82 тел. 23-47-95, тел/факс 20-14-02
<http://www.justice.gov.md>
e-mail: organizatii.necomerciale@justice.gov.md

D E C I Z I E

nr. 282

„23” decembrie 2015

mun. Chișinău

În temeiul prevederilor articolului 184 *Cod Civil al Republicii Moldova* și articolului 109
din *Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014*,

D E C I D :

1. Se înregistrează Carta Universitară a Instituției Publice Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău, în baza procesului verbal nr. 10 al ședinței Senatului din 28 mai 2015.
2. Decizia se remite Instituției Publice Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău.

MINISTRU

Vladimir CEBOTARI

ÎNREGISTRATĂ
de Ministerul Justiției al Republicii Moldova
nr. 5964 din 23 decembrie 2014

CARTA
UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT "ION CREANGĂ"
DIN MUN. CHIȘINĂU

Chișinău, 2015

CUPRINS

I.	DISPOZIȚII GENERALE	3
II.	MISIUNEA, SCOPUL ȘI OBIECTIVELE UNIVERSITĂȚII	4
III.	AUTONOMIA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ. ALEGEREA STRUCTURILOR DE CONDUCERE	6
IV.	RESURSE UMANE. NORMELE DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIA ACADEMICĂ	13
V.	ORGANIZAREA PROCESULUI DIDACTIC ȘI MANAGEMENTUL CALITĂȚII	18
VI.	CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ	22
VII.	PRINCIPII DE COOPERARE NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ	23
VIII.	AUTONOMIA FINANCIARĂ	25
IX.	MODERNIZAREA, GESTIONAREA PATRIMONIULUI UNIVERSITĂȚII	28
X.	COLABORAREA UNIVERSITĂȚII CU SINDICATELE ȘI ORGANIZAȚIILE STUDENȚEȘTI	29
XI.	REORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI CONSTITUIREA DE FILIALE ȘI REPREZENTANȚE	30
XII.	DISPOZIȚII FINALE	31
XIII.	ANEXE	32

I. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Prezenta Cartă stabilește opțiunile majore ale comunității din I. P. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău, instituție publică de formare, cercetare și dezvoltare socială cu personalitate juridică, parte integrată a sistemului de învățământ superior al Republicii Moldova.

Art. 2. Carta reglementează întreaga activitate a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău, fiind elaborată în baza Constituției Republicii Moldova, Codului Educației, altor acte legislative și normative, acordurilor și convențiilor internaționale contractate de Republica Moldova, precum și în baza regulamentelor proprii.

Art. 3. (1) I.P.Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău (în continuare Universitate) este o instituție în sistemul de învățământ superior din Republica Moldova, aflată în subordinea Ministerului Educației al Republicii Moldova.

(2) Universitatea își desfășoară activitatea într-un spațiu propriu, în baza autonomiei, concepută ca modalitate specifică de autoconducere, care oferă dreptul comunității universitare de a formula misiunea, viziunea, obiectivele, principiile de activitate a Universității, de a-și exercita libertatea academică fără nici un fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de a-și asuma un ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu opțiunile și orientările strategice naționale ale dezvoltării învățământului superior, stabilite prin lege.

(3) Universitatea este o persoană juridică, de drept public, dispune de autonomie financiară, bilanț contabil, are conturi bancare proprii, inclusiv în valută străină, are antet și sigiliu cu Stema de Stat a Republicii Moldova și constituie o parte a patrimoniului național. Instituția a fost înființată în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 330 din 21.05.1992, fiind succesoarea Institutului Pedagogic „Ion Creangă”, fondat la 16 august 1940.

(4) Autonomia Universității se manifestă în: autonomia organizațională, administrativă, didactică, științifică și financiară.

(5) Fondatorul Universității este Ministerul Educației al Republicii Moldova, situat în mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale 1.

(6) Sediul central al Universității se află pe adresa: str. Ion Creangă, 1, mun. Chișinău, MD-2069, Republica Moldova.

Art. 4. Elementele identității Universității sînt:

- a) denumire: I. P. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău, cu acronimul UPSC; pentru identificarea universității la nivel internațional se va folosi „Ion Creanga” State Pedagogical University și acronimul SPU;
- b) drapel, stemă (anexa 1.), sigiliu.

Art. 5. Regulamentele de ordin intern ale Universității sunt elaborate de Consiliul de administrație în colaborare cu departamentele universitare și aprobate de Senat, de comun acord cu Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, organizațiile sindicale și organele autogovernanței studentești. În baza prevederilor prezentei Carte, Senatul aprobă regulamentele și metodologiile inerente procesului de studii și management.

Art. 6. În condițiile autonomiei financiare, Universitatea beneficiază atât de alocații transferate de la bugetul de stat pentru programele de studii oferite conform Planului (comenzii de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate și activităților de cercetare științifică, cât și de alte surse legale (donații și sponsorizări, taxe de studii, alte venituri proprii și încasări conform legii, contribuții ale firmelor, organizațiilor publice și private pentru închirierea spațiilor și venituri din activități specifice, servicii prestate, alte activități economice etc.). Autonomia administrativă privește dreptul Universității de a administra și gestiona patrimoniul, resursele materiale și serviciile

auxiliare, cu respectarea prevederilor legale. Patrimoniul Universității este intangibil și garantat prin lege. Fac parte din patrimoniul Universității totalitatea edificiilor, terenurilor, stațiilor didactice și de cercetare și dotările lor aferente, indiferent de titlul juridic sub care le utilizează.

Art. 7. (1) Comunitatea academică se situează, în ansamblul ei, în afara activităților și confruntărilor politice. Procesul de cercetare și educație este incompatibil cu orice formă de manifestare și prozelitism politic sau de altă natură. Spațiul Universității nu poate fi folosit pentru activități politice.

(2) Procesul de studii în Universitate este bazat pe principiile și drepturile fundamentale ale omului.

Art. 8. Universitatea respectă principiile înscrise în:

- a) Declarația de Libertate Academică și Autonomie a Instituțiilor Superioare de Învățământ de la Lima (1988).
- b) Carta Magna a Universităților Europene (Bologna, 1988).
- c) Declarația de la Bologna privind aria europeană a învățământului superior (1999).

II. MISIUNEA, SCOPUL ȘI OBIECTIVELE UNIVERSITĂȚII

Art. 9. Procesul educațional în cadrul Universității are următoarea **misiune**:

- a) crearea, păstrarea și diseminarea cunoașterii la nivel de excelență;
- b) formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii;
- c) crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți;
- d) păstrarea, dezvoltarea și promovarea valorilor naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale.

Art. 10. Universitatea este o instituție publică de învățământ superior, care are drept **scop** formarea inițială și continuă de nivel superior a specialiștilor în domeniul **Științelor educației, Științelor umanistice, Științelor sociale, Arte, Științe exacte și Asistență socială**, asigurând acestora calificări profesionale competitive pe piața muncii, precum și în dezvoltarea activității de cercetare științifică la nivelul standardelor și tendințelor internaționale.

Art. 11.

Universitatea este un centru de instruire universitară, științific, cultural și de formare continuă, având drept **obiective**:

- a) organizarea învățământului universitar și postuniversitar modern, flexibil, în corespundere cu standardele naționale și internaționale;
- b) formarea specialiștilor armonios dezvoltați, cu o ținută morală decentă și competențe indispensabile pentru exercitarea calificată a obligațiilor profesionale;
- c) formarea, promovarea și perfecționarea calificării profesionale, pedagogice, psihologice, bioetice, deontologice și științifice prin educație și instruire continuă în sistemul postuniversitar;
- d) selectarea, orientarea și pregătirea studenților și a absolvenților pentru activitatea practică în domeniul educației și cercetării;
- e) integrarea personalului didactico-științific universitar în activități extrauniversitare (participări în consilii și comisii pe lângă Guvern, ministere, agenții și organe publice, în colective mixte de cercetare, în calitate de consultanți și de experți etc.);
- f) promovarea și dezvoltarea cercetărilor științifice, acordarea de sprijin moral și material colaboratorilor Universității pentru participare la acțiunile științifice naționale și internaționale în baza performanțelor și principiilor competitivității;
- g) promovarea culturii naționale și universale;

- h) implementarea rezultatelor cercetărilor științifice și ale realizărilor naționale și internaționale avansate în domeniul educației în scopul perfecționării procesului de instruire universitară inițială și continuă și postuniversitară;
- i) popularizarea realizărilor în domeniul educației;
- j) pregătirea universitară și postuniversitară a cetățenilor din alte țări, în tradițiile școlii superioare naționale și tendințelor internaționale;
- k) asigurarea necesităților sociale de bază ale studenților;
- l) promovarea și dezvoltarea cooperării interuniversitare cu instituții academice, centre de cercetare - dezvoltare din alte țări, a mobilității studenților, masteranzilor, doctoranzilor, angajaților universității;
- m) cultivarea tradiției gândirii libere, spiritului critic și a democrației academice în spiritul recunoașterii drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a principiului supremației legii;
- n) promovarea unei culturi organizaționale bazate pe valori autentice, comunicare deschisă, colaborare și solidaritate, toleranță, un cumul de cunoștințe, atitudini, roluri și relații, concepte achiziționate și împărtășite de membrii comunității academice.

Art. 12. În scopul realizării obiectivelor menționate, Universitatea desfășoară următoarele activități:

- (1) Formare inițială și continuă a cadrelor didactice calificate prin învățământul superior (licență, master, doctorat) și formare profesională continuă a cadrelor didactice și manageriale din învățământ.
- (2) Pregătirea și perfecționarea cadrelor științifice și didactice prin postdoctorat.
- (3) Formarea specialiștilor prin învățământ cu frecvență la zi, învățământ cu frecvență redusă, învățământ la distanță, studii individuale și prin programe de formare profesională continuă și recalificare profesională suplimentară.
- (4) Realizarea cercetărilor științifice conform profilului.
- (5) Realizarea activității editoriale.
- (6) Organizarea activităților educaționale curriculare și extracurriculare cu studenții și angajații universității.

Art. 13. UPSC are următoarele obligații:

- a) să respecte legislația în vigoare, Carta universitară și politicile naționale în domeniul învățământului superior și al cercetării-inovării;
- b) să aplice și să respecte reglementările în vigoare referitoare la asigurarea și evaluarea calității în învățământul superior universitar, postdoctoral, postuniversitar și al cercetării-inovării;
- c) să asigure eficiența managerială și eficacitatea utilizării resurselor umane și financiare;
- d) să asigure transparența tuturor deciziilor și activităților sale, conform legislației în vigoare.

Art. 14. Universitatea este în drept să-și decidă modul de organizare și funcționare a structurii sale academice și administrative, activitățile didactice și domeniile de cercetare științifică, modalitatea de administrare și sursele de finanțare, complementar Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate și activității de cercetare științifică, în condițiile legii și a Cartei universitare.

Art. 15. (1) Universitatea acordă:

- a) diplome de licență, diplome de master, diplome de doctor, de doctor habilitat, diplome de recalificare profesională;
- b) certificate de studii academice postuniversitare, certificate pentru studii de scurtă durată, formare continuă și activități extracurriculare.

(2) Pentru contribuția unor personalități din țară și din străinătate la viața științifică, culturală și spirituală a lumii contemporane, Universitatea acordă diplome și titluri onorifice, în baza unui Regulament special.

III. AUTONOMIA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ. ALEGEREA STRUCTURILOR DE CONDUCERE

Art. 16. Managementul Universității se axează pe:

- (1) Principiul autonomiei universitare și libertății academice.
- (2) Principiul responsabilității publice.
- (3) Principiul conducerii strategice.
- (4) Principiul gestionării eficiente și transparente.

Art. 17. Organele de conducere sunt: Senatul, Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, Consiliul științific, Consiliul facultății, Consiliul de administrație și Rectorul instituției.

Art. 18. Structura Universității se constituie din Senat, Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, Consiliul științific, Consiliul de administrație, Consiliul facultății, Consiliile școlilor doctorale, facultăți, departamente, catedre, laboratoare, cabinete metodice, grupe studențești, biblioteca științifică, Departamentul managementul procesului de instruire, Departamentul de asigurare a calității și dezvoltare curriculară, Departamentul cercetare, Departamentul relații internaționale și managementul proiectelor, Departamentul administrare și gospodărire, Direcția economico-financiară și gestionare, Serviciul resurse umane, Centrul tehnologii informaționale, Centrul de consiliere și ghidare în carieră, Centrul de educație artistică și instruire complementară, Centre lingvistice.

(1) **Senatul** reprezintă organul colectiv suprem de conducere al Universității, care activează în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(2) **Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională** este un organ de conducere ce asigură managementul instituțional prin coordonarea procesului de elaborare a Planului de dezvoltare strategică instituțională, monitorizarea, evaluarea eficienței utilizării resurselor financiare, aprobarea contractului-tip de studii și quantumul taxelor de studii; drepturile de proprietate intelectuală și de transfer tehnologic; organizarea și desfășurarea alegerilor pentru postul de rector în conformitate cu regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a alegerilor, care activează în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(3) **Consiliul științific** monitorizează/dirijează activitatea școlilor doctorale, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(4) **Consiliul de administrație** asigură conducerea executivă a Universității și aplică deciziile strategice ale Senatului, și care activează în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(5) **Consiliul facultății** constituie organismul decizional și deliberativ la nivel de facultate, care activează în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(6) **Facultatea** este o subdiviziune didactico-științifică și administrativă a universității care are drept scop organizarea și desfășurarea procesului instructiv-educativ la ciclul I (Licență), ciclul II (Masterat) și ciclul III (Doctorat), cursurile de formare continuă a cadrelor didactice, realizarea activităților didactice, educaționale și de cercetare științifică, inovare și dezvoltare pentru unul sau mai multe domenii/specialități/specializări.

Structura organizatorică a Facultății cuprinde departamente/catedre, sectoare, laboratoare științifice, centre, cabinete metodice și alte subdiviziuni, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

Înființarea, reorganizarea și suspendarea activității facultății se realizează la propunerea Consiliului de dezvoltare strategică și se aprobă de Senatul Universității.

(7) **Departamentul** este o structură independentă integrativă în cadrul universității și facultății, care are misiunea de asigurare a procesului de studii și de management, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(8) **Catedra** este o subdiviziune a facultății sau a Universității, care organizează și realizează activități didactice, metodice și științifice, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

Catedra poate avea statut de catedră *specială* (componentă a facultății) și *generală* (universitară).

Înființarea/suspendarea activității Catedrei se decide la propunerea Consiliului facultății, Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională și se aprobă de Senatul Universității.

(9) **Laboratorul** este o subdiviziune a facultății sau a catedrei, având drept scop asigurarea efectuării lucrărilor practice și de cercetare științifică la una sau mai multe unități de curs/module conform planurilor de învățământ, planurilor de cercetare științifică etc., activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(10) **Cabinetul metodic** reprezintă o subdiviziune a facultății sau a catedrei, care oferă suport metodic personalului didactic al universității, studenților și cadrelor didactice din învățământul general.

(11) **Grupa academică** constituie o entitate a facultății, creată pentru organizarea optimă a activității didactice, științifice, educative, administrative etc.

(12) **Departamentul managementul procesului de instruire** este o subdiviziune universitară, care are drept scop planificarea, organizarea, monitorizarea și evaluarea procesului de studii și al activității didactice a profesorilor, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(13) **Departamentul de asigurare a calității și dezvoltare curriculară** este o structură a UPSC având misiunea de a realiza proiectarea, implementarea, coordonarea și monitorizarea Sistemului de Management al Calității la nivel instituțional, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(14) **Departamentul cercetare științifică** reprezintă o structură instituțională care planifică, organizează, monitorizează și evaluează activitatea de cercetare științifică, inovare, dezvoltare în cadrul universității, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(15) **Departamentul relații internaționale și managementul proiectelor** reprezintă structura universitară care promovează colaborări naționale și internaționale între instituțiile de învățământ și de cercetare științifică în conformitate cu politicile statului, în vederea accederii Universității la sistemul European al învățământului superior și antrenarea personalului academic în elaborarea, participarea și monitorizarea proiectelor la nivel instituțional, național și internațional, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(16) **Centrul tehnologiilor informaționale** este o subdiviziune universitară ce asigură infrastructura informatică, accesul la sursele informaționale în procesul de educație, management și în cercetarea științifică, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(17) **Centrul de consiliere și ghidare în carieră** reprezintă structura universității ce realizează orientarea și proiectarea carierei, consiliere în carieră, consultanță în formarea și integrarea socioprofesională a tinerilor, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(18) **Centrul de educație artistică și instruire complementară** este o subdiviziune a Universității ce are drept scop realizarea activităților cultural-artistice, educaționale și de instruire complementară, pentru satisfacerea nevoilor de formare a tinerilor, organizarea utilă a timpului liber, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament

(19) **Biblioteca Științifică a UPS „Ion Creangă”** este parte integrantă a sistemului informațional național, una din subdiviziunile de bază a Universității, care participă la procesul de instruire, formare și educare a studenților, în activitatea de cercetare și formare continuă din cadrul Universității, prin dezvoltarea unei baze info-documentare destinate susținerii curriculumului universitar, programelor de cercetare ale studenților, cadrelor didactice,

cercetătorilor și altor categorii socioprofesionale din mediul universitar. Biblioteca asigură accesul la informație prin utilizarea tehnologiilor informaționale moderne, formarea culturii informației a utilizatorilor, satisfacerea necesităților informaționale a diferitor categorii de utilizatori, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(20) **Departamentul administrare și gospodărire** este o subdiviziune instituțională care gestionează patrimoniul universității în scopuri educaționale, de cercetare/dezvoltare și pentru servicii complementare (cămine, cantine, săli de sport etc.).

(21) **Direcția economico-financiară și gestionare** este o subdiviziune instituțională care soluționează probleme economice și financiare: planifică, colectează, gestionează și evaluează utilizarea resurselor financiare ale Universității, activând în baza prezentei Carte și a propriului Regulament.

(22) **Subdiviziunile structurale ale Universității** își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și regulamentele proprii, aprobate de Senat.

(23) **Structura organizatorică a Universității** este stabilită și adoptată de Senatul Universității, de comun acord cu Ministerul Educației al Republicii Moldova.

Art. 19. (1) **Personalul de conducere** a Universității este format din Rector, Prorector, Decan, Șef de departament și/sau Șef de catedră.

(2) Conducerea operativă a Universității este asigurată de Rector, asistată de Prorectori, cu sprijinul Consiliului de administrație.

(3) Rectorul este executorul de buget al Universității.

(4) Rectorul este confirmat în post, în baza rezultatelor alegerilor, prin ordinul Ministrului Educației, în termen de cel mult 3 luni. Rectorul Universității este ales potrivit prevederilor Regulamentului – cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior din Republica Moldova din 20 februarie 2015, Regulamentului UPSC privind alegerea Rectorului.

(5) Prorectorii sînt numiți de Rector în termen de până la 6 luni de la data investirii în funcție. Universitatea are un număr de 3 prorectori cu atribuții specifice definite în fișa postului, în următoarele domenii de activitate: activitatea didactică; activitatea științifică și relații internaționale; activitatea pentru învățămîntul cu frecvență redusă, formare continuă și activitate financiară.

(6) Funcția de decan și șef de departament/catedră, conform Regulamentelor instituționale, sînt ocupate prin concurs public, organizat de Rector și validat de Senat, în termen de până la 6 luni din momentul anunțării postului vacant.

(7) Rectorul, prorectorii și decanii își pot ocupa posturile nu mai mult de două termene consecutive, a câte 5 ani fiecare.

(8) Personalul de conducere a instituției poate cumula funcții științifico-didactice și științifice în conformitate cu legislația muncii și regulamentele instituționale.

Art. 20. (1) **Senatul** Universității este cel mai înalt for de decizie și deliberare. Regulamentele și hotărârile adoptate de Senat sunt obligatorii pentru toți membrii comunității academice. Senatul este format din personal științifico-didactic și nedidactic, titulari în Universitate, în conformitate cu Regulamentul instituțional elaborat în baza unui Regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației.

(2) Membrii Senatului sunt aleși pentru o perioadă de cinci ani, cu excepția studenților, ai căror reprezentanți își pierd această calitate după un an, cu posibilitatea reînnoirii mandatului.

(3) Competențele decizionale ale Senatului sunt următoarele:

- a) asigură respectarea principiului libertății academice și al autonomiei universitare;
- b) elaborează și aprobă Carta universitară;
- c) aprobă Planul de dezvoltare strategică instituțională;
- d) aprobă bugetul anual al instituției;

- e) elaborează și aprobă metodologiile și regulamentele de organizare a activităților și programelor academice, de cercetare și creație artistică din cadrul instituției, precum și metodologiile și regulamentele de recrutare, angajare și evaluare a cadrelor didactice;
- f) aprobă structura organizatorică și funcțională a Universității;
- g) elaborează și aprobă Regulamentul privind modul de alegere a Rectorului, în conformitate cu Regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educației;
- h) aprobă, fără drept de modificare, lista membrilor Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, propusă de Ministerul Educației;
- i) acordă titlurile de profesor emerit, Doctor Honoris Causa;
- j) controlează activitatea Rectorului și a Consiliului de administrație prin comisii specializate; aprobă bilanțul anual al Rectorului și al Consiliului de administrație cu privire la activitatea instituției, constituirea, derularea și execuția bugetară;
- k) aprobă emblema, sigiliul, drapelul și alte attribute ale Universității;
- l) poate delega competențe proprii structurilor de conducere subordonate;
- m) acordă recompense și aprobă sancțiuni, la propunerea Rectorului;
- n) avizează componența Comisiei de etică și deontologie profesională universitară propusă de Consiliul de administrație și o transmite spre aprobare Rectorului Universității;
- o) îndeplinește alte atribuții stabilite prin acte normative.

(4) Senatul este condus de Rectorul instituției.

(5) Membrii senatului.

- a) Membrii senatului instituției de învățământ superior se aleg prin vot direct și secret din personalul științifico-didactic și nedidactic – ales prin votul secret al titularilor corpului profesoral-didactic al facultăților, departamentelor, centrelor științifice, din studenți – aleși de formațiunile academice și asociațiile studențești, din reprezentanți ai organelor sindicale – aleși de organizațiile sindicale, în conformitate cu Carta universitară.
- b) Rectorul, prorectorii, decanii, președintele consiliului științific sunt membrii din oficiu ai senatului.
- c) Numărul total al membrilor senatului se stabilește pe baza principiului reprezentativității proporționale, în dependență de contingentul de studenți în Universitate la momentul alegerilor.
- d) Studenții sînt reprezentați în senat în proporție de 1/4 din numărul total al membrilor.

(6) Cu cel puțin 30 de zile înaintea datei de expirare a mandatului senatului în exercițiu, acesta declanșează procesul de alegere a unui nou senat prin constituirea unei Comisii electorale formată din câte un reprezentant al fiecărei facultăți și organizații sindicale din cadrul instituției de învățământ superior, ales prin vot de consiliile facultăților și de structurile colective de conducere ale organizațiilor sindicale. Comisia electorală își alege prin vot președintele și secretarul. Componența nominală a Comisiei, președintele și secretarul se confirmă prin hotărîre a senatului, pe un termen de 5 ani. Procesele-verbale de alegere a membrilor Comisiei electorale se păstrează pe întreaga durată de activitate a senatului. Comisia electorală elaborează și face public calendarul alegerilor membrilor senatului. Procesul electoral nu poate avea loc într-un termen mai scurt de 15 zile de la anunțarea lor.

(7) Reprezentanții cadrelor didactice și științifice în senat sunt aleși la adunarea generală a corpului didactico-științific al facultăților prin vot direct și secret. Reprezentanții personalului auxiliar, ai studenților și studenților-doctoranzi sunt aleși de sindicate și organizațiile studențești în modul stabilit prin statutele acestora. Rezultatele alegerilor vor fi consemnate în procese verbale și comunicate Comisiei electorale. Pentru supravegherea termenelor și procedurii de desfășurare a alegerilor este obligatorie prezența a cel puțin unui membru al Comisiei electorale, altul decât cel desemnat de structura care desfășoară alegerile.

(8) Procesele-verbale privind rezultatele alegerilor membrilor senatului vor fi prezentate în termen de 5 zile de la încheierea procesului electoral de către Comisia electorală în plenul ședinței senatului instituției de învățământ superior pentru validarea alegerilor și emiterea hotărîrii de constituire a noului senat și de stabilire a perioadei mandatului acestuia.

(9) Secretarul senatului este confirmat de senat la propunerea Rectorului.

Art. 21. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională este organul de conducere care se întrunește cel puțin o dată în trimestru, sau ori de câte ori este necesar, la inițiativa președintelui sau a cel puțin 1/3 din numărul membrilor.

(1) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională are următoarele competențe și atribuții:

- a) coordonează elaborarea Planului de dezvoltare strategică instituțională, care cuprinde viziunea, misiunea, strategia de dezvoltare a instituției de învățământ și acțiunile principale pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, și îl prezintă senatului pentru aprobare;
- b) monitorizează, evaluează eficiența utilizării resurselor financiare și prezintă senatului pentru aprobare proiectul bugetului instituției de învățământ;
- c) aprobă contractul-tip de studii și cuantumul taxelor de studii;
- d) asigură managementul instituțional privind drepturile de proprietate intelectuală și de transfer tehnologic;
- e) ia decizii, cu avizul favorabil al senatului, privind:
  - dezvoltarea și consolidarea patrimoniului instituției, cu cel puțin 2/3 din numărul voturilor membrilor;
  - inițierea și închiderea programelor de studii, cu cel puțin 2/3 din numărul voturilor membrilor;
  - metodologia de salarizare și stimulare a personalului;
  - activitățile de antreprenariat, parteneriatele public-private și cooperarea cu mediul de afaceri;
  - angajarea în consorții și fuzionarea cu alte instituții de învățământ superior;
- f) organizează și desfășoară alegerile pentru postul de Rector în conformitate cu Regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a alegerilor.

(2) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională se constituie din nouă membri, după cum urmează:

- a) trei membri desemnați: de Ministerul Educației – 2 (doi) membri, de Ministerul Finanțelor – 1 (un) membru. Membrii desemnați nu pot avea calitatea de salariat în cadrul ministerelor respective;
- b) doi membri din rândul cadrelor didactice titulare care nu dețin funcții de conducere și nu sînt membri ai senatului, selectați prin vot secret de adunarea generală a membrilor consiliilor facultăților și a reprezentanților studenților din senat și din consiliile facultăților;
- c) doi membri delegați din partea senatului care sînt experți externi și nu au calitatea de titulari ai instituției respective;
- d) Rectorul;
- e) prorectorul responsabil de probleme financiare.

(3) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională se desemnează pentru un mandat de 5 ani.

(4) Președintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională este ales de membrii acestuia. Angajații instituției nu pot fi aleși în funcția de președinte al Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională.

(5) Componenta Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională trebuie să includă economiști și juriști. Persoana desemnată de Ministerul Finanțelor trebuie să dețină competențe specifice privind monitorizarea și auditarea financiară.

(6) La constituirea Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională se respectă principiul egalității de gen.

(7) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională desemnați de Universitate beneficiază de o indemnizație lunară, cu excepția Rectorului și a prorectorului. Indemnizația respectivă se plătește din bugetul Universității pentru membrii desemnați de aceasta, iar pentru membrii desemnați de fondator și ministerele de resort – din bugetul

fondatorului. Cuantumul indemnizației este de un salariu mediu pe economie pentru membri și de două salarii medii pe economie pentru președintele Consiliului.

(8) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională poartă răspundere pentru deciziile luate, în conformitate cu legislația în vigoare.

(9) Senatul Universității face demersul necesar și declanșează procedura de desemnare a noilor membri ai Consiliului de dezvoltare strategică instituțională cu cel puțin 30 de zile înaintea expirării mandatului membrilor în funcție.

Art. 22. Consiliul științific

(1) Universitatea, în scopul organizării programelor de studii superioare de doctorat, constituie un consiliu științific alcătuit din minimum 7 și maximum 15 persoane.

(2) Consiliul științific (în continuare CȘ) este condus de un președinte, care este numit în urma unui concurs public organizat de către instituția care organizează studiile superioare de doctorat, sau care reprezintă legal consorțiul ori parteneriatul organizator al studiilor superioare de doctorat, conform acordului de parteneriat încheiat între instituții.

(3) Activitatea CȘ este reglementată prin Regulamentul de organizare a studiilor superioare de doctorat, ciclul III și Regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a programelor de studii de doctorat.

(4) Cel puțin un membru al CȘ este ales prin votul universal, direct, secret și egal al conducătorilor de doctorat din cadrul școlilor doctorale și cel puțin un membru al Consiliului științific este ales prin votul universal, direct, secret și egal exprimat al studenților din cadrul școlii doctorale.

(5) Pot deține calitatea de membru al CȘ persoanele din cadrul instituției sau din afara acesteia, din țară sau de peste hotare, personalități științifice precum și reprezentanți ai studenților-doctoranzi din cadrul școlilor doctorale din Universitate.

(6) Membrii CȘ care sunt cadre didactice universitare sau cercetători, trebuie să aibă dreptul de a conduce doctorate, în țară sau peste hotare.

(7) Metodologia de desemnare a membrilor CȘ este aprobată de către Senatul universității.

(8) Principalele atribuții ale CȘ sunt:

- a) elaborarea Regulamentului instituțional de organizare și desfășurare a programelor de studii de doctorat pe care îl supune aprobării Senatului;
- b) aprobarea deciziilor privind înființarea și desființarea școlilor doctorale;
- c) selectarea conducătorilor de doctorat pentru activitate într-o nouă școală doctorală;
- d) alte atribuții specifice stabilite prin Regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a programelor de studii de doctorat;
- e) CȘ se întrunește ori de câte ori este necesar, la cererea președintelui sau a cel puțin unei treimi din numărul membrilor săi.

(9) Anunțul privind organizarea concursului pentru ocuparea postului de președinte al CȘ se face public cu cel puțin două luni înainte de data-limită de înscriere a candidaților pe pagina principală a site-ului web al Universității și publicării anunțului în Monitorul Oficial al R.M. de către Universitate.

(10) La concursul pentru ocuparea postului de președinte al CȘ se pot prezenta numai persoane care îndeplinesc standardele minimale și obligatorii pentru acordarea dreptului de a conduce doctorate în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial a anunțului privind scoaterea la concurs a postului.

(11) Comisia de concurs este formată din 5 membri din țară și/sau din străinătate, dintre care cel puțin 3 să fie din afara Universității. Cel puțin un membru al comisiei de concurs activează într-o instituție de învățământ superior sau cercetare de peste hotare la data finalizării concursului.

(12) Membrii comisiei de concurs trebuie să aibă dreptul de a conduce doctorate, în țară sau peste hotare.

(13) În baza deciziei comisiei de concurs, Rectorul încheie cu persoana desemnată în calitate de președinte al CȘ un contract de management pe o durată de 5 ani.

Art. 23. Consiliul Facultății

(1) Organul de conducere al facultății în Universitate este Consiliul facultății, care se alege pe un termen de cinci ani. Membrii Consiliului facultății sunt, de regulă, persoane cu titlu științific și științifico-didactic.

(2) Studenții sînt reprezentați în Consiliul facultății în proporție de 1/4 din numărul total al membrilor.

(3) Consiliul facultății în exercițiu declanșează procedurile de alegere a membrilor unui nou consiliu cu cel puțin 30 de zile înainte încheierii mandatului membrilor consiliului în funcție prin formarea Comisiei electorale a facultății. Fiecare catedră, departament, (subdiviziune științifică) și comitetele sindicale propun câte un reprezentant în Comisia electorală a facultății. Comisia electorală își alege președintele și secretarul cu majoritatea simplă de voturi (dacă sînt propuse două sau mai multe candidaturi).

(4) Componența nominală, președintele și secretarul Comisiei electorale sînt confirmate prin hotărîrea Consiliului facultății.

(5) Numărul total al membrilor Consiliului facultății și membrii de drept ai acestuia se stabilesc prin Regulamentul facultății.

(6) Membrii Consiliului facultății sînt aleși prin vot direct și secret al adunării generale a cadrelor didactice și științifice și al organizațiilor sindicale și ale studenților, în conformitate cu Regulamentul instituțional.

(7) Rezultatele alegerilor vor fi consemnate într-un proces-verbal al Comisiei electorale, care se prezintă Consiliului facultății în decurs de 2 zile după expirarea termenului alegerilor pentru validarea și stabilirea perioadei mandatului noului Consiliu, consemnate prin hotărîrea Consiliului facultății în funcție.

(8) Pentru supravegherea termenelor și procedurii de desfășurare a alegerilor, la fiecare departament/catedră (subdiviziune) este obligatorie prezența a cel puțin unuia dintre membrii Comisiei electorale, care nu este membru titular al departamentului /catedrei (subdiviziunii) la care se desfășoară procesul electoral.

(9) Decanul facultății deține funcția de președinte al Consiliului facultății, iar în funcția de vicepreședinte se confirmă, prin vot deschis al Consiliului, unul dintre prodecani. În cazul în care în statele de funcții ale facultății lipsește funcția de prodecan, acesta va fi ales la prima ședință a Consiliului facultății din lista membrilor Consiliului. Secretarul Consiliului facultății este ales la prima ședință a consiliului facultății din membrii acestuia.

(10) Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor Consiliului facultății se adresează senatului UPSC în termen de cinci zile de la anunțarea hotărîrii Comisiei electorale. Pentru examinarea contestațiilor senatul formează o comisie. Comisia va prezenta senatului concluziile respective în termen de trei zile. Hotărîrea senatului este definitivă. În cazul constatării încălcării prevederilor prezentului Regulament de alegere a Consiliului facultății, senatul anulează rezultatele alegerilor și anunță un nou concurs.

Art. 24. Consiliul de administrație

(1) Consiliul de administrație asigură conducerea executivă a Universității și aplică deciziile strategice ale Senatului.

(2) Consiliul de administrație este format din: Rector, prorectori, secretarul senatului, decani, președintele consiliului științific, directorul bibliotecii științifice, șeful Departamentului administrare și gospodărie, președintele Comitetului sindical al colaboratorilor, șeful Departamentului managementul procesului de instruire și un reprezentant al studenților, membru al Senatului, desemnat de Senatul studențesc.

(3) Rectorul poate invita la ședințele Consiliului de administrație reprezentanți ai sindicatului, ai asociației studențești sau orice altă persoană din Universitate sau din afara ei.

(4) Consiliul de administrație are următoarele competențe:

- a) aplică hotărârile Senatului universitar;
- b) propune Senatului universitar Structura organizatorică și funcțională a Universității;
- c) asigură conducerea și gestionarea operativă a Universității;
- d) formulează către Senatul universitar propuneri cu privire la execuția bugetară și bilanțul anual;
- e) analizează și avizează documentele supuse aprobării Senatului universitar;
- f) aprobă propunerile de scoatere la concurs a posturilor manageriale, didactice și de cercetare;
- g) propune candidaturi pentru comisiile și consiliile naționale din domeniul educației și cercetării;
- h) asigură organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare-proiectare din Universitate;
- i) aprobă sau, după caz, respinge solicitările personalului didactic titular de a desfășura activități didactice în afara universității;
- j) avizează propunerile cu privire la personalul didactic pensionat, în vederea continuării activității, conform legii;
- k) analizează și avizează propuneri cu privire la utilizarea resurselor bugetare pentru întreținerea, repararea și dezvoltarea bazei materiale a universității;
- l) coordonează achizițiile publice;
- m) analizează și avizează propuneri cu privire la alocarea spațiilor Universității;
- n) aprobă activități propuse de facultăți în beneficiul comunității universitare;
- o) avizează acorduri de colaborare, propuse de facultăți, cu parteneri din țară și din străinătate;
- p) informează comunitatea universitară cu privire la hotărârile Senatului și ale propriilor decizii.

Art. 25. Personalul de conducere

(1) Posturile de decani, șefi departamente/catedre sînt ocupate prin concurs pe un termen de cinci ani. Aceeași persoană poate ocupa postul de decan sau de șef departament/catedră cel mult două termene consecutive, a cîte 5 ani fiecare.

(2) Rectorul inițiază, prin intermediul comisiilor de concurs aprobate de senat, concursul pentru funcția de decan și șef de departament/catedră, conform Regulamentului instituțional, în termen de cel mult 6 luni din momentul devenirii vacante a funcției respective.

(3) O singură persoană nu poate cumula două posturi de conducere.

Art. 26. Dispoziții speciale

(1) Prodecanii sînt selectați prin concurs, conform prevederilor regulamentelor instituționale.

(2) În cazul în care un membru al Comisiei electorale a universității, a facultății, este propus ca membru al Consiliului sau al Senatului, se alege un nou membru al Comisiei din partea aceleiași subdiviziuni.

(3) Componenta nominală a comisiilor electorale și a Consiliilor facultăților, precum și componenta nominală a Senatului Universității, în caz de necesitate (cînd un membru al Comisiei, Consiliului, Senatului a absolvit instituția de învățămînt sau s-a eliberat din funcție), se completează anual cu reprezentanți ai subdiviziunilor respective.

IV. RESURSE UMANE. NORMELE DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIA ACADEMICĂ

Art. 27. (1) Personalul Universității este format din:

- a) personal științifico-didactic: lector universitar, conferențiar universitar, profesor universitar;
- b) personal științific: cercetător științific, cercetător științific superior, cercetător științific coordonator, cercetător științific principal;
- c) personal didactic: asistent universitar, maestru de concert, maestru de instruire, antrenor;

- d) personal didactic auxiliar: bibliotecar, inginer programator, laborant, laborant superior, metodist;
- e) alte categorii de personal: personal administrativ și tehnic, secretar-referent, tehnician, inginer-tehnician, medic, asistent medical, precum și personal auxiliar și de deservire.

Art. 28. Personalul Universității are dreptul:

- a) să beneficieze de libertatea academică în conformitate cu prevederile Cartei universitare;
- b) să publice studii, articole, volume sau opere de artă;
- c) să candideze la obținerea de granturi naționale și internaționale;
- d) să aleagă și să fie ales în organele de conducere ale Universității;
- e) să participe la soluționarea problemelor universitare în conformitate cu prezenta Cartă și legislația în vigoare;
- f) să se folosească de laboratoare, săli de curs, mijloace tehnice, fonduri de cărți etc. în scopul realizării sarcinilor didactice, științifice, curriculare și extracurriculare;
- g) la apărarea drepturilor de salariat, precum și a drepturilor de proprietate intelectuală asupra rezultatelor creației științifice, culturale sau artistice;
- h) să beneficieze de asigurare cu pensii, concedii, asistență medicală conform legislației în vigoare;
- i) să se asocieze în organizații publice apolitice;
- j) să se folosească de serviciile prestate de către subdiviziunile structurale ale Universității.

Art. 29. Personalul Universității este obligat:

- a) să respecte prezenta Cartă, Regulamentul intern al Universității, Codul de etică și alte Regulamente în vigoare, care reglementează activitatea universității;
- b) să respecte normele de etică și deontologie profesională, valorile culturale naționale și internaționale, să educe o atitudine grijulie față de patrimoniul universitar și mediul înconjurător;
- c) să respecte îndatoririle care decurg din Carta universitară, din contractul colectiv și individual de muncă, precum și din legislația în vigoare;
- d) să nu se implice în propagandă șovină, naționalistă, politică, de partid, militaristă în procesul de instruire.

Art. 30. Cadrele didactice universitare pot deține titlurile:

- a) științifice – doctor și doctor habilitat;
- b) științifico-didactice – conferențiar universitar și profesor universitar.

Art. 31. Titlurile științifice de doctor și doctor habilitat se conferă de către universitate în baza deciziei Comisiei de doctorat care se validează de către Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare.

Art. 32. Titlurile științifico-didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar se conferă de către senatul instituției, în funcție de domeniul științific, și se confirmă de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice, în baza Regulamentelor din domeniu.

Art. 33. Funcțiile didactice, științifico-didactice și științifice vacante se ocupă prin concurs în conformitate cu Regulamentele în vigoare.

Art. 34. Drepturile cadrelor științifico-didactice, didactice și științifice:

- a) să aleagă și să elaboreze programele de studii, formele și metodele de predare, manualele și materialele didactice, științifice pe care le consideră adecvate pentru realizarea standardelor instructive și educaționale de stat;

- b) să participe la perfecționarea continuă a programelor de studii și a curricula universitară, la elaborarea suporturilor curriculare și realizarea cercetărilor științifice;
- c) să comunice liber rezultatele cercetărilor științifice în mediul universitar și în afara lui;
- d) să li se acorde un concediu cu sau fără păstrarea salariului de funcție, pe un termen de 3 - 12 luni în scopul definitivării tezei de doctor și de doctor habilitat;
- e) să se antreneze prin diverse activități în formarea continuă;
- f) să li se includă vechimea de muncă pedagogică desfășurată în învățământul preuniversitar în activitatea didactică universitară;
- g) să activeze prin cumul atât în cadrul Universității, cât și în alte instituții din țară;
- h) să beneficieze de concediu de odihnă anuală și asistență medicală conform legislației în vigoare.

Art. 35. Obligațiile cadrelor didactice, științifico-didactice și științifice:

- a) să realizeze la un înalt nivel profesional activitatea didactică, științifică, educativă;
- b) să-și perfecționeze continuu calificarea profesională, măiestria pedagogică;
- c) să respecte drepturile, să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății studenților, doctoranzilor în procesul de învățământ;
- d) să desfășoare procesul de educație și de instruire în spiritul respectului față de familie, părinți, adulți, față de valorile culturale și spirituale, naționale și universale, să cultive o atitudine de respect față de legislația în vigoare.

Art. 36. (1) Normarea activității științifico-didactice și de cercetare se constituie din:

- a) activitatea didactică auditorială (contact direct cu studenții);
- b) activitatea didactică extraauditordială;
- c) activitatea de cercetare, transfer tehnologic;
- d) activitatea metodică;
- e) alte activități prevăzute de regulamentul instituțional.

(2) Activitatea didactică se cuantifică în ore convenționale în cadrul unei unități de timp, de regulă, săptămână, semestru, an.

(3) Unitatea de timp pentru curs, seminar, activități de laborator și lucrări practice este de 2 ore convenționale. Ora convențională constituie 45 de minute.

(4) Activitățile incluse în norma științifico-didactică se cuantifică în ore convenționale în baza metodologiei aprobate de senatul universității.

(5) În norma didactică a asistentului universitar nu pot fi incluse ore de curs.

(6) Suma totală a orelor de muncă dintr-o normă științifico-didactică și didactică, realizată prin acumularea activităților menționate la alin. (1), este de 35 de ore astronomice pe săptămână.

(7) Norma științifico-didactică și didactică se stabilește diferențiat în baza metodologiei Universității.

(8) Norma de activitate a altor categorii de personal din universitate se stabilește în conformitate cu Codul muncii.

(9) Personalul de conducere a universității (Rector, prorector, decan, șef departament/catedră) este angajat în funcții manageriale și poate cumula până la 0,5 din norma didactică a lectorului, conferențiarului sau profesorului universitar în conformitate cu metodologia Universității.

Art. 37. Salarizarea cadrelor didactico-științifice și didactice se efectuează în dependență de funcția ocupată, gradul științific, titlul științifico-didactic, vechimea în muncă, performanțelor didactice, științifice, în baza alocațiilor financiare de la buget, precum și a surselor extrabugetare în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 38. Evaluarea personalului didactic, științifico-didactic și științific:

(1) Evaluarea personalului implicat în activitatea didactică și de cercetare din Universitate face parte din sistemul de asigurare a calității și se realizează periodic în conformitate cu metodologia Universității.

(2) Evaluarea cadrului didactic se efectuează în funcție de performanțele didactice, performanțele de cercetare, participarea la viața academică, de alte criterii prevăzute în Regulamentul instituțional.

(3) Evaluarea personalului științifico-didactic, didactic și științific se realizează de către: a) administrația instituției; b) Departamentul de asigurare a calității și dezvoltare curriculară; c) șeful de catedră; d) colegi și auditori; e) studenți; f) alte structuri abilitate.

(4) Evaluarea personalului științifico-didactic de către studenți este obligatorie și se realizează conform metodologiei și Regulamentului universitar.

Art. 39. Studenții Universității au dreptul:

- a) să aleagă și să fie aleși în organele de conducere ale Universității, facultății;
- b) să participe la rezolvarea problemelor stringente ale activității Universității și ale vieții studentești;
- c) să-și facă studiile la specialitatea aleasă în baza bugetului de stat sau prin contract cu taxă;
- d) să facă studii conform unui plan individual și în conformitate cu Regulamentele în vigoare;
- e) să participe la activitatea de cercetare științifică;
- f) să participe la conferințe științifice naționale și internaționale;
- g) să utilizeze spațiile de studii și utilajul, biblioteca, baza sportivă și alte localuri pentru activitatea culturală și publică;
- h) să aibă acces la asistență medicală în conformitate cu legislația în vigoare;
- i) să-și expună liber opiniile, convingerile, ideile.

Art. 40. Studenții Universității sunt obligați:

- a) să obțină competențe în domeniul specialității alese;
- b) să îndeplinească în termene stabilite toate tipurile de lucrări prevăzute de planurile de studii și de programele respective;
- c) să respecte legislația în vigoare a Republicii Moldova, Carta Universității, Regulamentul intern al Universității, Codul de Etică, Regulamentul de funcționare a căminelor Universității, alte Regulamente ale Universității;
- d) să gospodărească cu grijă materiile prime, materialele, combustibilii și energia, înlăturând orice neglijență în păstrarea și administrarea bunurilor materiale.

NORMELE DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE ACADEMICĂ

Art. 41. Universitatea promovează consecvent principiile Codului de etică universitară, parte componentă a prezentei Carte, care încurajează dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe legislația în vigoare, valori, principii și norme morale.

Art. 42. Normele de comportare stabilite de Codul de etică universitară garantează dreptul la opinie, libertatea exprimării și libertatea academică.

Art. 43. Codul de etică universitară are rolul de a contribui la crearea unui climat favorabil exprimării și confruntării libere a părerilor, la promovarea și evaluarea personalului în exclusivitate pe baza valorii profesionale și morale. De asemenea, acesta se definește ca un instrument de eliminare a subiectivismului și arbitrariului, precum și a favoritismului sub toate formele sale.

Art. 44. Codul de etică universitară se bazează pe următoarele valori și principii:

- a) libertatea academică – universitară este un spațiu liber de ingerințe, presiuni și constrângeri politice, religioase și de putere economică, membrii acesteia fiind protejați față de cenzură, manipulări, persecuții, în condițiile respectării standardelor științifice și ale responsabilității profesionale;
- b) dreptatea și echitatea – membrii comunității universitare vor fi tratați drept, corect și echitabil, instituția adoptând măsuri ferme pentru nediscriminare și egalitate de șanse, pentru eliminarea conflictelor de interese, pentru prevenirea și combaterea oricărei forme de corupție, favoritism și nepotism;
- c) profesionalismul – Universitatea se angajează să cultive un mediu favorabil pentru cercetare și competitivitate prin stimularea inițiativei și curiozității științifice, a eficienței, calității și excelenței profesionale;
- d) onestitate, corectitudine intelectuală – Universitatea apără dreptul de proprietate intelectuală, fiind interzisă orice fraudă intelectuală, cum ar fi plagiatul total sau parțial, copiatul în cadrul examenelor și a concursurilor, „fabricarea” rezultatelor cercetărilor, substituirea lucrărilor sau a identității persoanelor examinate, tentativele de corupere și fraudă;
- e) transparența – Universitatea respectă principiul transparenței tuturor categoriilor de informații care îi interesează pe membrii comunității universitare, pe potențialii candidați, pe absolvenți și instituțiile cu care colaborează, asigurând o informare consistentă și corectă. Prin aceasta se facilitează egalitatea de șanse în competiție și se asigură accesul echitabil la resursele universitare. Universitatea interzice ascunderea, falsificarea sau denaturarea informațiilor la care au dreptul membrii săi;
- f) respectul și toleranța – Universitatea promovează toleranța față de diferențele între persoane, opinii, concepții, credințe și preferințe intelectuale și nu permite manifestări rasiste, șovine, xenofobe, misogine, hărțuire sexuală și profesională.

Art. 45. (1) Prin Codul de etică universitară se urmărește ca în Universitate să se asigure și să se promoveze manifestarea liberă a spiritului de inițiativă și a respectului față de individ și de realizările sale, în raport cu ceilalți indivizi și cu Universitatea.

(2) Persoanele aflate în relații de soți, afini și rude pînă la gradul III nu pot ocupa, concomitent, funcții în Universitate, astfel încît să se găsească unul față de celălalt într-o poziție de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională și nu pot fi numiți în comisii de doctorat, comisii de evaluare, comisii de concurs pe post, ale căror decizii afectează soții, rudele, afinii pînă la gradul III, inclusiv.

(3) Conflictul de interese apare atunci cînd o persoană are sau ar putea avea un interes personal de natură patrimonială sau nepatrimonială, care ar putea influența îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate.

(4) Interesul personal este reprezentat de orice fel de avantaj material sau de altă natură obținut în mod direct și indirect, pentru sine sau pentru alte persoane, de personalul didactic și de cercetare aflat în orice funcție de conducere.

(5) În cazul în care o persoană se află în situația unui conflict de interese, aceasta are obligația să informeze în scris, imediat, structura deliberativă sau persoana care ocupă o funcție ierarhică superioară.

Art. 46. Codul de etică universitară prevede măsurile educaționale (teme de studiu în cadrul disciplinelor din planul de învățămînt), administrative (declarație de proprie răspundere a autorilor și îndrumătorilor privind originalitatea lucrărilor elaborate) și tehnice (software destinat verificării originalității lucrărilor de licență, masterat și doctorat, a articolelor științifice sau a altor asemenea lucrări), precum și sancțiunile aferente.

Art. 47. (1) La nivelul universității, funcționează Consiliul de etică universitară.

(2) Structura și componența Consiliului de etică universitară este propus de Senatul universității și confirmat prin ordinul Rectorului Universității.

Art. 48. (1) Membrii Consiliului de etică universitară sunt persoane cu prestigiu profesional și autoritate morală, care reprezintă cadre didactico-științifice, didactice, personal nedidactic, studenți, doctoranzi ai Universității.

(2) Nu pot fi membri ai Consiliului de etică universitară persoanele care ocupă vreuna dintre funcțiile: Rector, prorector, decan, prodecan, șef de departament/catedră sau de centru.

Art. 49. Consiliul de etică universitară are următoarele atribuții:

- a) analizează și soluționează abaterile de la etica universitară, pe baza sesizărilor sau prin autosesizare, conform Codului de etică și deontologie universitară;
- b) realizează un raport anual referitor la situația respectării eticii universitare și a eticii activităților de cercetare care se prezintă Rectorului și Senatului universitar și care constituie un document public.

Art. 50. Hotărârile Consiliului de etică universitară sunt avizate de consilierul juridic al universității. Răspunderea juridică pentru hotărârile și activitatea Consiliului de etică universitară revine universității.

Art. 51. Constituie abateri grave de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară:

- a) plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;
- b) falsificarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive;
- c) introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare;
- d) comercializarea de lucrări științifice în vederea facilitării falsificării de către cumpărător a calității de autor al unei lucrări de licență, masterat sau doctorat.

Art. 52. Modalitatea de sancționare și tipul de sancțiune ce poate fi acordată de Consiliul de etică universitară se stabilesc respectând prevederile Codului Muncii, stipulările Codului de etică universitară, pentru fiecare situație apărută.

Art.53. Sancțiunile stabilite de Consiliul de etică universitară sunt puse în aplicare de către Rector, în termen de 30 de zile după comunicarea scrisă a acestora.

Art. 54. Aspectele procedurale prin care Consiliul de etică și deontologie universitară își îndeplinește atribuțiile sunt reglementate prin Codul de etică universitară.

V. ORGANIZAREA PROCESULUI DIDACTIC ȘI MANAGEMENTUL CALITĂȚII

Art. 55. (1) Formarea profesională se organizează în cadrul Universității programe de studii universitare pe trei cicluri:

- a) ciclul I - studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED),
- b) ciclul II - studii superioare de master (nivelul 7 ISCED),
- c) ciclul III - studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED),
fiecare având proceduri distincte de admitere și de absolvire.

(2) Programele de studii superioare includ activități educaționale și de cercetare, care asigură formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

(3) Studiile superioare se reglementează prin Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților.

Art. 56. (1) Programele de studii universitare se planifică și se organizează în termenii creditelor de studiu, în concordanță cu Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS).

(2) Unitatea de măsură a intervalelor academice de studiu este semestrul. Cantitatea de muncă intelectuală individuală a unui student într-un semestru corespunde cu 30 de credite de studiu.

(3) Un credit de studiu reprezintă 30 de ore de activitate de învățare în auditoriu (de contact) și activitate individuală.

(4) Numărul de credite de studii transferabile aferent fiecărui program de studii, condițiile privind obținerea acestora, inclusiv pentru activitățile de voluntariat, condițiile de recunoaștere și echivalare a studiilor sau a perioadelor de studii efectuate în țară sau în străinătate și criteriile de promovare a anului de studii se stabilesc prin regulamente aprobate de senatul universității.

Art. 57. (1) Studiile superioare de licență și de master se organizează prin următoarele forme de învățământ: a) cu frecvență la zi; b) cu frecvență redusă; c) la distanță.

(2) Studiile superioare de doctorat se organizează prin formele de învățământ: a) cu frecvență la zi; b) cu frecvență redusă.

(3) Durata studiilor superioare de licență, ciclul I constituie pentru:

- a) învățământul cu frecvență la zi – 3-4 ani, respectiv, 180 - 240 credite de studiu;
- b) învățământul cu frecvență redusă – 4 ani, respectiv 180 credite de studiu.

(4) Durata studiilor superioare de master, ciclul II, este de 1-2 ani și corespunde unui număr de 90-120 ECTS.

(5) Durata studiilor superioare de doctorat, ciclul III, este de 3 ani pentru studii cu frecvență la zi și 4 ani pentru studii cu frecvență redusă și corespunde unui număr de 180 ECTS.

Art. 58. Studiile doctorale se desfășoară în cadrul Școlilor Doctorale. Modul de organizare și funcționare a Consiliului științific și a Școlilor doctorale este prevăzut în Regulamentul instituțional de organizare a studiilor universitare de doctorat.

Art. 59. (1) Universitatea organizează programe postuniversitare:

- a) programe postdoctorale de cercetare avansată;
- b) programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă.

(2) Programele postuniversitare se susțin financiar prin taxe de studii, finanțare din proiecte de cercetare cu finanțare națională sau internațională, finanțare din proiecte cu fonduri nerambursabile etc.

Art. 60. (1) Studiile în Universitate se realizează: (a) pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat, în limitele stabilite anual de Guvern; (b) pe locuri cu taxă de studii achitată de persoane fizice sau juridice; (c) pe locuri cu finanțare mixtă.

Numărul de locuri este determinat pentru fiecare an prin decizia Guvernului RM, în funcție de necesitățile de specialiști pe piața muncii.

(2) Finanțarea serviciilor educaționale prestate de Universitate, conform Planului (Comanda de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare din bugetul de stat, se asigură de către fondator (Ministerul Educației al Republicii Moldova).

(3) Studenții ciclurilor I, II, III și auditorii cursurilor de formare profesională, înmatriculați la studii în bază de contract, achită taxa de studii/ instruire în modul stabilit în contractul de pregătire a specialistului.

(4) Cuantumul taxei de studii este stabilit conform prevederilor legale anual de către senatul universității și comunicat tuturor celor interesați, inclusiv pe pagina web a Universității.

Art. 61. (1) Universitatea poate organiza în comun cu instituții de învățământ superior din străinătate, în condițiile legii, programe de studii comune, finalizate prin acordarea unor diplome duble, multiple sau comune, recunoscute de statele de origine ale instituțiilor respective.

(2) Universitatea poate organiza studii universitare de doctorat în cadrul consorțiilor sau parteneriatelor naționale și internaționale autorizate provizoriu sau acreditate, în condițiile legii.

Art. 62. (1) Fiecare domeniu de studiu licență, master și doctorat cuprinde una sau mai multe specialități/specializări, individualizate prin documentele curriculare ale programului de studiu (planuri de învățământ și curricula disciplinelor), care, prin competențele și finalitățile stabilite, răspund nevoilor și cerințelor manifestate pe piața muncii.

(2) Planul de învățământ al unui program de studii universitare se elaborează de catedra de specialitate, Consiliul școlii doctorale, ținându-se seama de competențele care trebuie dobândite în cadrul ciclului de studii, nevoile și cerințele pieței muncii, în concordanță cu profilul calificării definit în Cadrul Național al Calificărilor, se aprobă de către Senatul Universității și se confirmă de Ministerul Educației.

(3) Structura documentelor curriculare este stabilită prin regulamente și metodologii specifice, adoptate prin hotărârea Senatului Universitar, în condițiile legii.

Art. 63. (1) Admiterea în Universitate la un program de studii de licență, master ori doctorat se organizează anual pe bază de concurs pentru fiecare program și ciclu de studiu.

(2) Admiterea la programele de studii universitare se realizează în baza unui regulament aprobat de Senatul Universității, în condițiile legii.

(3) Student al Universității devine cetățeanul din Republica Moldova, declarat admis prin concurs în conformitate cu Regulamentul Universității.

(4) Cetățenii din alte țări devin studenți ai Universității dacă îndeplinesc condițiile legale și în conformitate cu Regulamentele în vigoare.

(5) Cetățenii Republicii Moldova pot beneficia o singură dată de dreptul de acces la studii superioare universitare cu finanțare de la bugetul de stat, la fiecare ciclu de învățământ.

(6) O persoană poate fi admisă și înmatriculată ca student concomitent la cel mult două programe de studii, dintre care doar la unul pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat.

Art. 64. (1) Anul universitar începe la 1 septembrie și are o durată de 30 săptămâni, repartizate în două semestre relativ egale, două sesiuni de examene, stagii de practică și două vacanțe (sărbătorile de iarnă și Sfintele Paști).

(2) Cursurile, lecțiile practice și de laborator, seminariile, stagiile de practică se realizează conform orarului semestrial, aprobat de către Rector.

(3) Studenții sunt organizați în cadrul facultăților, al programelor de studii și al specializărilor pe ani de studii, serii de curs, grupe și subgrupe.

Art. 65. Prezența studenților la toate activitățile didactice conform planurilor și curricula de studii (cursuri, lucrări practice, seminarii, stagii de practică etc.) este obligatorie.

Art. 66. Admiterea studenților la sesiunile de examen, susținerea examenelor, evaluarea competențelor, exmatricularea și restabilirea sunt efectuate conform Regulamentelor universitare în vigoare.

Art. 67. (1) Performanța academică a unui student pe parcursul unui program de studii este determinată de evaluările formative și sumative, realizate prin diverse modalități de evaluare.

(2) Modalitățile de evaluare formative și sumative, subiectele evaluărilor și bibliografia pentru evaluare sunt făcute publice de cadrele științifico-didactice universitare.

Art. 68. Studiile universitare se finalizează, în condițiile legii, prin:

- a) examen de susținere publică a tezei/proiectului de licență, pentru ciclul I, studii superioare universitare de licență;

- b) examen de susținere publică a tezei de master, pentru ciclul II, studii superioare universitare de master;
- c) examen de susținere publică a tezei de doctorat, pentru ciclul III, studii superioare universitare de doctorat.

Art. 69. (1) Calificările dobândite de absolvenții programelor de studii desfășurate în Universitate sunt atestate prin diplome, prin certificate și prin alte acte de studii eliberate de Universitate ca instituție de învățământ superior.

(2) Diplomele eliberate de Universitate corespunzător programelor de studii universitare sunt înregistrări oficiale și nu pot fi emise decât pentru programele și formele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.

Art. 70. (1) UPSC acordă următoarele tipuri de acte de studii: diploma de licență, diploma de master, diploma de doctor, diploma de doctor habilitat, alte diplome, certificate și atestate, în condițiile legii.

(2) În cazul programelor de studii organizate în cooperare cu o altă universitate, actele de studii se eliberează în conformitate cu prevederile acordurilor interinstituționale, în condițiile legii.

Art. 71. (1) Modelul actelor de studii emise de Universitate este cel stabilit prin ordin al Ministrului Educației.

(2) Conținutul și formatul actelor de studii utilizate de Universitate sunt cele stabilite prin hotărâre de Guvern.

Art. 72. (1) Programele de studii sunt supuse evaluării periodice academice interne și externe, în condițiile legii.

(2) În cazul unor performanțe academice nesatisfăcătoare, Senatul Universității, la propunerea Rectorului, pe baza evaluării interne și externe, poate dispune reorganizarea sau desființarea programelor de studii sau a facultăților, departamentelor/catedrelor neperformante, fără a prejudicia interesul studenților.

Art. 73. (1) **Asigurarea calității** procesului didactic și managerial este o obligație a Universității. Acest angajament este realizat în mod consecvent prin implementarea și optimizarea continuă a Sistemului de Management al Calității, bazat pe dialog, transparență, evaluare și autoevaluare.

(2) Asigurarea calității este realizată printr-un ansamblu de acțiuni privind proiectarea, implementarea, coordonarea și monitorizarea sistemului de management al calității la nivel instituțional. Sistemul de management al calității prevede aplicarea standardelor de calitate și evaluarea calității în cadrul Universității, în condițiile legii, ale prezentei Carte și ale Regulamentului Universității.

Art. 74. (1) Sistemul instituțional de management al calității cuprinde structuri la nivel de universitate, facultate, departament/catedră.

(2) La nivelul Universității funcționează *Departamentul de asigurare a calității și dezvoltare curriculară* (DACDC), care reprezintă o structură funcțională autonomă, cu rol de coordonare și monitorizare, care urmărește implementarea strategiilor și politicilor de asigurare a calității, în raport cu viziunea, misiunea și politica Universității, care activează în baza propriului Regulament și Plan anual de acțiuni.

Consiliul de asigurare a calității reprezintă un organ universitar colectiv cu funcție consultativă, care stabilește, analizează și recomandă decizii și propuneri în domeniul asigurării calității.

(3) La nivel de facultate funcționează *Comisia de asigurare a calității* care coordonează procesul de asigurare a calității la nivel de facultate.

(4) la nivel de catedră, *Comitetul de asigurare a calității* răspunde de calitatea întregului proces educațional și de realizarea obiectivelor generale și specifice ale catedrei.

Art. 75. (1) Senatul Universității aprobă strategia și regulamentul de organizare și funcționare a sistemului de asigurare a calității.

(2) Conducerea operativă a sistemului de management al calității este asigurată de prorectorul pentru activitatea didactică, responsabil de asigurarea calității, șef DACDC, președinții Comisiilor și Comitetelor de asigurare a calității.

Art. 76. (1) DACDC planifică și realizează managementul calității, asigură elaborarea, implementarea actelor normative și a procedurilor interne, organizează echipe de lucru pentru instruirea personalului privind asigurarea calității.

(2) Comisiile, Comitetele de asigurare a calității efectuează analiza și evaluarea calității procesului de formare profesională a studenților, pe baza criteriilor interne, și propune soluții de îmbunătățire.

(3) Activitatea structurilor universitare care au în competență asigurarea calității se circumscrie misiunii Universității și obiectivelor de dezvoltare cuprinse în Planul Strategic.

VI. CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Art. 77. În Universitate activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare și de creație artistică se realizează în scopul producerii de cunoaștere, al formării profesionale a specialiștilor de înaltă calificare.

Art. 78. Pentru cadrele didactice din Universitate în domeniul artelor sau sportului, activitatea de creație artistică sau în domeniul sportului poate substitui activitatea de cercetare științifică.

Art. 79. Activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare se efectuează în cadrul catedrelor, departamentelor, laboratoarelor, școlilor doctorale și altor unități proprii și/sau în parteneriat cu alte instituții.

Art. 80. (1) Universitatea este organizație autonomă în domeniul cercetării. Autonomia științifică este materializată prin dreptul de a:

- a) iniția și desfășura programe de cercetare științifică;
- b) edita publicații științifice;
- c) organiza în interiorul său centre, laboratoare, școli doctorale și grupuri de cercetare;
- d) participa la concursuri anunțate în vederea obținerii granturilor;
- e) participa la activitățile organizațiilor științifice naționale și internaționale;
- f) participa la Programele de cercetare ale UE, la alte sisteme de cooperare științifică internațională;
- g) evalua pe baza propriilor criterii activitatea de cercetare științifică și a adopta măsuri în consecință.

(2) Interesul strategic al Universității în activitatea de cercetare științifică include următoarele obiective:

- a) efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative conform direcțiilor strategice naționale;
- b) aplicarea realizărilor științifice în procesul didactic realizat în cadrul Universității;
- c) pregătirea cadrelor științifice de înaltă calificare;
- d) participarea la transferul competențelor formate în domeniul vieții sociale;
- e) efectuarea expertizei și avizarea materialelor ce țin de profilul Universității.

Art. 81. La Universitate cercetarea științifică se desfășoară independent sau în unități de cercetare.

(1) Unitățile de cercetare se pot constitui pe perioade determinate, în funcție de buget, surse de finanțare, nevoi științifice.

(2) Unitățile de cercetare au buget propriu, aprobat la început de an sau pe parcursul anului financiar, în funcție de resursele financiare. Unitățile de cercetare pot fi finanțate din bugetul Universității sau din alte surse.

(3) În scopul finanțării activității de cercetare catedrele, facultățile, școlile doctorale, unitățile autonome de cercetare se pot asocia cu centre de cercetare din țară și din străinătate pe bază de acorduri, convenții sau contracte.

Art. 82. Personalul științifico-didactic și științific are dreptul de a publica studii, articole, volume sau opere de artă, de a candida la obținerea de granturi naționale și internaționale, fără restricții ale libertății academice.

Art. 83. Modul de organizare și desfășurare a cercetării științifice în Universitate se reglementează prin Carta universitară, Planul Strategic de dezvoltare instituțională a UPS, Strategia de cercetare, Regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a programelor de studii doctorale și prin alte acte normative.

Art. 84. Finanțarea cercetării în Universitate ca instituție ofertantă de programe de master și doctorat se face în baza criteriilor de calitate și performanță, prin mecanisme distincte, stabilite în regulamentul aprobat de Guvern, și din alte surse legal constituite.

Art. 85. Finanțarea de la bugetul de stat a proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare, de creație artistică și sport se efectuează, exclusiv, pe bază de concurs, organizat de autoritatea națională pentru cercetare, dezvoltare și inovare.

Art. 86. Pentru activitățile de cercetare desfășurate, angajații Universității pot beneficia de finanțare instituțională acordată, prin concurs, în baza evaluării relevanței și a impactului social al rezultatelor obținute. Condițiile concursului, metodologia evaluării, volumul finanțării instituționale, se stabilesc de autoritatea națională pentru cercetare, dezvoltare și inovare și se aprobă de Guvern.

Art. 87. Universitatea este deținătoare de drept a proprietății intelectuale generate din propria activitate de cercetare finanțată de la bugetul de stat și este autonomă în valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice conform legislației în vigoare.

Art. 88. În Universitate protecția drepturilor de proprietate intelectuală asupra rezultatelor creației științifice, culturale sau artistice este garantată și se asigură în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 89. Universitatea se obligă să recompenseze autorii rezultatelor de cercetare care au devenit obiect al dreptului de proprietate intelectuală cu cel puțin 15% din veniturile obținute prin comercializarea acestora.

VII. PRINCIPII DE COOPERARE NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

Activitatea Universității, *la nivel național și internațional*, se desfășoară în condițiile respectării legislației în vigoare și tratatelor internaționale la care a aderat Republica Moldova. Departamentul Relații internaționale și managementul proiectelor va susține și implementa

activității de internaționalizare a Universității, de promovare a imaginii ei ca centru de cultură, de studii și cercetare în Republica Moldova și peste hotare.

Cooperarea internațională presupune:

- a) dezvoltarea relațiilor internaționale prin colaborarea cu alte universități, institute de cercetare-dezvoltare sau organizații internaționale cu caracter academic, pe bază de acord;
- b) facilitarea mobilității interuniversitare atât pentru cadrele didactice, cât și pentru studenți;
- c) atragerea de studenți străini în programele de studii organizate în Universitate;
- d) afilierea la organizații cu profil academic și/sau societăți științifice internaționale;
- e) participarea la programe academice de cercetare și culturale internaționale;
- f) participarea la competiții internaționale;
- g) participarea la manifestări științifice internaționale;
- h) organizarea de manifestări cu participare internațională;
- i) invitarea de specialiști din alte țări la manifestările științifice organizate de universitate și în calitate de lectori;
- j) participarea la programele finanțate de Uniunea Europeană și de alte organisme naționale și internaționale.

Art. 90. Universitatea încheie acorduri bilaterale/ multilaterale de cooperare cu universități din străinătate, precum și formează consorții în vederea desfășurării de:

- a) programe de studii universitare de licență, master și doctorat, inclusiv doctorat în cotutelă;
- b) programe comune de cercetare științifică;
- c) programe de mobilitate a studenților, cadrelor didactice și de cercetare, precum și a personalului administrativ;
- d) programe de organizare în comun a unor conferințe internaționale, a unor evenimente științifice, culturale, artistice și sportive;
- e) programe de organizare a unor mobilități academice pentru studenți, cadre didactice, de cercetare și personal administrativ;
- f) programe de editare în comun a unor publicații științifice, culturale, artistice și sportive.

Art. 91. Formele de cooperare internațională în domeniul educației și cercetării științifice, precum și condițiile inițierii și derulării de programe de studii se stabilesc printr-un regulament adoptat de Senatul Universitar, în condițiile legii.

Art. 92. Universitatea devine membru și colaborează cu instituțiile de învățământ, științifice, culturale, artistice și sportive, europene și internaționale, care, prin activitățile desfășurate, asigură integrarea UPSC în spațiul european și mondial al învățământului superior, al cercetării științifice, culturii, creației artistice și al performanței sportive.

Art. 93. Universitatea încheie contracte cu instituții publice, asociații obștești, agenți economici și persoane private în vederea realizării unor programe de formare profesională continuă, programe de consultanță și de transfer de know-how, programe de cercetare, în următoarele condiții:

- a) valoarea contractelor să permită acoperirea tuturor cheltuielilor directe ocazionate de desfășurarea activităților prevăzute și a cheltuielilor de regie ale Universității;
- b) în desfășurarea activităților să se respecte standardele de calitate ale Universității privind cercetarea, procesul de studii și de consultanță.

Art. 94. Obiectul contractelor încheiate de Universitate cu instituțiile publice, organizații non-guvernamentale și cu agenții economici poate fi constituit din următoarele:

- a) implementarea unor programe de studiu care răspund cerințelor pieței muncii, asigură creșterea nivelului de calificare a specialiștilor cu studii universitare și care asigură integrarea în sistemul educațional a specialiștilor de prestigiu;

- b) realizarea unor programe de cercetare fundamentală și aplicativă;
- c) inițierea și derularea de parteneriate public-private în vederea dezvoltării bazei materiale a Universității și punerii în valoare a patrimoniului acesteia, în condițiile legii;
- d) dezvoltarea și formarea continuă a membrilor comunității academice prin crearea unor laboratoare și platforme de cercetare științifică/creație universitară pentru personalul didactic și de cercetare, respectiv, de practică pentru studenți;
- e) promovarea ofertei educaționale a Universității;
- f) desfășurarea practicii de specialitate și a activităților aferente modulului pedagogic;
- g) dezvoltarea profesională și popularizarea științei în mediul socio-economic;
- h) înființarea de societăți comerciale, asociații și fundații.

VIII. AUTONOMIA FINANCIARĂ

Art. 95. Autonomia financiară a Universității se realizează prin:

- a) dreptul Universității de a lua decizii privind managementul resurselor financiare, indiferent de proveniența lor, inclusiv a celor alocate din bugetul de stat, prin conturi bancare, în conformitate cu principiile efectivității, eficienței și legalității;
- b) gestionarea mijloacelor financiare, din diverse surse legale, și a patrimoniului, în conformitate cu Planul de Dezvoltare Instituțional și modul stabilit de prezenta Cartă;
- c) depunerea la depozit bancar a soldului de mijloace disponibil în contul bancar, realizat supradeviz, cu excepția granturilor externe;
- d) stabilirea cuantumului taxelor de studii, de cazare în cămine, conform metodologiei aprobate de Guvern, precum și pentru serviciile acordate și lucrările executate contra plată, coordonate cu fondatorul;
- e) stabilirea programelor și capacității ofertei instituționale;
- f) susținerea socială a studenților și angajaților;
- g) acordarea burselor de studii și de cercetare;
- h) aprobarea bugetului;
- i) gestionarea patrimoniului, dezvoltarea, extinderea bazei materiale a Universității;
- j) atragerea resurselor financiare prin participarea la proiecte de cercetare, investiționale în baza cooperării cu diverși parteneri naționali și internaționali, inclusiv, prin parteneriat public - privat;
- k) crearea unităților și subdiviziunilor de cercetare-inovare, dezvoltare, proiectare, prestări de servicii și alte activități legale.

Art. 96. Universitatea activează în condițiile legii și responsabilității publice, avînd la bază următoarele surse de venituri:

- a) mijloacele alocate de Fondator de la bugetul de stat pentru serviciile educaționale acordate de Universitate în baza contractului semnat de acesta, în scopul pregătirii cadrelor de specialitate, conform Planului (Comenzii de Stat), pentru întreținerea căminelor studențești, a studenților cu statut de orfan și a celor aflați sub tutelă /curatelă;
- b) mijloacele alocate din contul bugetului de stat pentru activități de cercetare – inovare, obținute prin concurs, organizate de structura abilitată;
- c) veniturile obținute în urma prestării serviciilor de cercetare-inovare, efectuate la comandă în baza de contract cu taxă;
- d) veniturile obținute din cercetări științifice efectuate în baza proiectelor de cercetare-dezvoltare naționale și internaționale;
- e) veniturile provenite din taxele de studii/instruire aplicate studenților ciclurilor 1,2 și doctoranzilor;
- f) veniturile obținute de la cursurile de formare profesională a cadrelor și a cursurilor de instruire continuă;

- g) veniturile obținute în urma prestării serviciilor contra plată de la locațiunea/arenda bunurilor proprietate publică și serviciile comunale aferente încăperilor date în chirie;
- h) veniturile obținute în urma prestării serviciilor contra plată pentru chirie (cazare) în căminele studentești;
- i) veniturile obținute în urma prestării serviciilor contra plată pentru cursurile de scurtă durată în instruirea cursanților la Catedra Militară;
- j) veniturile obținute în urma prestării serviciilor contra plată pentru perfectarea și eliberarea documentelor de studii și a duplicatelor acestora;
- k) veniturile provenite din acumularea numărului necesar de credite la unitățile de curs/modulele - restante;
- l) veniturile în urma activităților tipografice, de multiplicare etc.;
- m) veniturile obținute în urma dobânzilor bancare de la depozitarea temporară a mijloacelor financiare disponibile și dobânzile aferente de la soldurile de mijloace bănești bancare;
- n) veniturile din sponsorizări și donații;
- o) veniturile din proiecte și programe de dezvoltare;
- p) alte venituri care nu contravin legislației în vigoare.

Art. 97. Finanțarea studiilor superioare este garantată în conformitate cu planul de admitere (comanda de stat) aprobat anual de Guvern, în corespundere cu legislația în vigoare.

Art. 98. Relațiile dintre fondator și Universitate se reglementează prin legislație, precum și prin contractul încheiat între ei, în care sunt stipulate obligațiile și responsabilitățile părților de alocare a mijloacelor financiare pentru serviciile educaționale acordate.

Art. 99. Baza de calcul a mijloacelor, prevăzute în Legea bugetului de stat pentru serviciile educaționale, oferite de Universitate în vederea realizării Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, o constituie volumul alocațiilor aprobate în anul precedent, ajustat la implicațiile financiare în conformitate cu politicile aprobate în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu din anul precedent și alți factori, ce influențează volumul cheltuielilor, Comanda de Stat și, de asemenea, ajustat la cheltuielile pentru măsuri de politici noi.

Art. 100. Pentru ajustarea cheltuielilor bugetului de stat la Planul (Comanda de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, pentru anul de elaborare a bugetului, se calculează numărul mediu al studenților ciclurilor I, licență, și II, masterat, studii integrate, doctoranzilor și costul mediu total per student. Pentru determinarea costului mediu total per student se utilizează datele privind numărul mediu de studenți ai ciclurilor I, licență, și II, masterat, studii integrate, doctoranzi de la învățământul cu frecvență și cu frecvență redusă, corelat cu coeficientul 0,4 din raportul anual privind efectivul de studenți pentru doi ani anteriori anului de elaborare a proiectului bugetului.

Art. 101. Mijloacele financiare din contul bugetului de stat pentru serviciile educaționale acordate de Universitate, conform contractelor pentru realizarea Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, încheiate între fondator și Universitate, se alocă pe an financiar cu repartizarea pe lunile anului. Mijloacele respective se transferă lunar pe contul bancar al Universității de către fondator conform actului de primire-predare a serviciilor, graficului și volumului lunar de finanțare specificate în contract. Costul – standart per student cu finanțare bugetară constituie baza pentru calcularea taxei de studii în conformitate cu normele în vigoare.

Art. 102. Costul per student, stabilit de către fondator la repartizarea mijloacelor Universității, include următoarele categorii de consumuri: salariale, care includ cheltuieli pentru remunerarea muncii, contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și prima de asigurare obligatorie de asistență medicală; de achiziționare a mărfurilor, serviciilor și lucrărilor necesare pentru

asigurarea desfășurării procesului educațional/de cercetare științifică, după caz; procurări de mijloace fixe în scopuri educaționale și de cercetări științifice.

Art. 103. Universitatea dispune de resurse financiare pentru burse și alte forme de ajutor social alocate de fondator, precum și pentru întreținerea campusurilor/căminelor studențești, conform normelor stabilite prin acte normative.

Art. 104. Bugetul Universității privind veniturile și cheltuielile se elaborează anual, în baza surselor prognozate de venituri și cheltuieli cu respectare obligatorie a echilibrului acestora.

Art. 105. Proiectul bugetului anual al Universității se discută la comisia pentru dialog social „angajator-salariați” și se aprobă de către Senatul Universității, prezentat de către Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională. Raportul privind executarea bugetului anual se prezintă Senatului și Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională de către Rector în trimestrul I al anului calendaristic următor.

Art. 106. Universitatea posedă dreptul de activitate de antreprenoriat în concordanță cu legislația în vigoare, care prevede:

- a) comercializarea mărfurilor achiziționate;
- b) prestarea serviciilor de mediație;
- c) a fi părtaș cu cotă în activitatea altor instituții (de instruire), organizații și întreprinderi;
- d) alte activități economice care nu contravin legislației în vigoare.

Art. 107. Terenurile ce aparțin Universității nu sunt impozabile. Înstrăinarea și transmiterea terenurilor și fondurilor fixe ale Universității este efectuată în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 108. Programele și activitățile de dezvoltare economică și socială a Universității sunt elaborate și monitorizate de către Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională și aprobate de Senat.

Art. 109. Persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare, precum și persoanele fizice, inclusiv din străinătate, care investesc mijloace proprii în dezvoltarea sistemului educațional din Universitate, beneficiază de facilități fiscale în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 110. Veniturile obținute de Universitate din prestarea contra plată a serviciilor educaționale sînt intangibile și se folosesc exclusiv pentru dezvoltarea Universității.

Art. 111. Relațiile dintre universitate și persoanele fizice sau juridice se reglementează printr-un contract de prestare contra plată a serviciilor educaționale, în care sînt specificate drepturile și obligațiile părților, durata studiilor și mărimea taxei de studii.

Art. 112. Universitatea poate fi susținută de asociații profesionale, de patronate și autorități tutelare în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 113. Persoanele fizice și juridice au dreptul să sprijine din mijloace proprii în condițiile legii și să acopere cheltuielile de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice.

Art. 114. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională aprobă contractul – tip de studii, quantumul taxelor de studii și metodologia de salarizare și stimulare a personalului, monitorizează, evaluează eficiența utilizării resurselor financiare.

Art. 115. Pentru activități și programe de studii, suplimentare față de pachetul standard de servicii educaționale finanțat de la bugetul de stat, se pot percepe taxe în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 116. Realizarea mobilității academice în Universitate se va efectua în conformitate cu mijloacele financiare aprobate prin Legea bugetului de stat.

Art. 117. Salariul lunar de funcție a Rectorului Universității propus de Senat se stabilește de Ministerul Educației.

Art. 118. Politica de contabilitate a Universității se elaborează în conformitate cu Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, cu standardele naționale de contabilitate (S.N.C), cu alte acte normative din domeniul contabilității, se coordonează cu Fondatorul și se aprobă anual prin ordinul Rectorului.

Art. 119. Rapoartele financiare, rapoartele fiscale și statistice se întocmesc și se prezintă în conformitate cu legislația în vigoare. Bilanțul anual al execuției bugetare este plasat pe site-ul oficial al Universității până la 1 mai a perioadei de gestiune imediat următoare.

Art. 120. Universitatea prezintă trimestrial fondatorului rapoarte specifice, conform formularelor aprobate prin ordinul Ministrului Finanțelor. Rapoartele generale la nivel de autoritate se prezintă Ministerului Educației, altor instituții publice în termenele și modul stabilit de legislația în vigoare.

Art. 121. Valoarea Capitalului Social la 01.01.2015 în mărime de 252 159 583 lei 80 bani (**două sute cincizeci și două mln. una sută cincizeci și nouă mii cinci sute optzeci și trei lei 80 bani**), se reflectă în Carta Universității ca cotă parte a statului (fondator Ministerul Educației).

Art. 122. Controlul respectării disciplinei financiare se efectuează de către organele abilitate cu dreptul de control financiar, în modul stabilit de legislația RM.

IX. MODERNIZAREA, GESTIONAREA PATRIMONIULUI UNIVERSITĂȚII

Art. 123. Patrimoniul Universității este constituit din clădiri, instalații inginerești, biblioteca cu săli de lectură, laboratoare de cercetări, centre, ateliere, tipografie, muzeul „Ion Creangă”, cantină, săli sportive, complexul sportiv, punct medical, Centrul de Instruire și Reciclare din com. Hincăuți, r. Edineț, baza de odihnă Vadul lui Vodă, echipamente, mijloace de transport, utilaje și alte bunuri materiale. Se folosește pentru scopuri educaționale, de cercetare - inovare, dezvoltare, precum și pentru activități afiliate (cămine, cantine, săli de sport etc.).

Art. 124. Clădirile și terenurile în / pe care Universitatea își desfășoară activitatea fac parte din domeniul public al statului și nu pot fi înstrăinate.

Art. 125. Universitatea este în drept să procure din surse proprii, precum și din orice alte surse legale, bunuri imobile și mobile, terenuri sau orice alt patrimoniu necesar pentru activitatea educațională. Bunurile respective reprezintă proprietatea Universității.

Art. 126. Universitatea poate primi utilaj, instalații, echipament tehnic, mijloace de transport, spații locative, terenuri etc., de la ministere, departamente, agenți economici și autoritățile administrației publice locale cu titlu de sponsorizări și donații.

Art. 127. Patrimoniul se înregistrează în contabilitate și devine obiectul inventarierii periodice, în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 128. Modernizarea patrimoniului universitar se face în baza fondurilor alocate din bugetul Ministerului Educației pe baza de priorități și norme specifice pentru dotări și alte cheltuieli de investiții și reparații capitale, precum și din alte venituri extrabugetare.

Art. 129. Administrarea patrimoniului Universității se face, în conformitate cu legislația în vigoare, de către Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională cu avizul favorabil al Senatului.

Art. 130. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională va întocmi anual și va prezenta spre aprobare Senatului un raport asupra stării patrimoniului Universității.

Art. 131. Universitatea poate acorda prin contract dreptul de administrare și de folosință asupra bunurilor patrimoniale societăților comerciale sau asociațiilor, în care are calitate de asociat, acționar sau de fondator, cu aprobarea Senatului Universității. Dreptul de folosință și administrare a bunurilor proprietate publică nu poate constitui un aport al Universității la capitalul social al unei societăți comerciale, fundații sau asociații. Închirierea bunurilor disponibile din activul patrimonial se face în condițiile legislației în vigoare.

Art. 132. Subdiviziunile Universității sunt responsabile de modul în care se utilizează spațiile și mijloacele tehnice.

X. COLABORAREA UNIVERSITĂȚII CU SINDICATELE ȘI ORGANIZAȚIILE STUDENȚEȘTI

Art. 133. Universitatea respectă principiul consultării partenerilor sociali, a sindicatelor și a organizațiilor studențești legal constituite, în luarea deciziilor.

Art. 134. Structurile de conducere ale Universității promovează dialogul social în relația cu sindicatele angajaților și studenților pentru a determina și realiza drepturile și interesele sociale și economice ale părților.

Art. 135. Principiile de colaborare ale Universității cu sindicatele sunt:

- a) legalitatea;
- b) egalitatea părților;
- c) paritatea reprezentării părților;
- d) respectarea de către părți a normelor legislației în vigoare;
- e) evaluarea posibilităților reale de îndeplinire a angajamentelor asumate de părți;
- f) prioritatea metodelor și procedurilor de conciliere și efectuarea obligatorie de consultări ale părților în probleme ce țin de domeniul muncii și al politicilor sociale;
- g) renunțarea la acțiuni unilaterale care încalcă contractul colectiv de muncă și informarea reciprocă a părților despre schimbările de situație;
- h) executarea obligatorie a contractului colectiv de muncă și a altor înțelegeri;
- i) controlul asupra îndeplinirii contractelor colective de muncă și a convențiilor colective;
- j) răspunderea părților pentru nerespectarea angajamentelor asumate.

Art. 136. Colaborarea dintre structurile de conducere ale Universității și sindicate rezidă în:

- a) participarea reprezentanților Sindicatelor la luarea deciziilor în cadrul structurilor de conducere ale Universității: Senatul Universității, Consiliile facultăților, Consiliul de administrație; Comisia de etică universitară;

- b) negocierea și încheierea contractului colectiv de muncă la nivelul Universității, în conformitate cu prevederile legilor în vigoare;
- c) negocierea între cele două părți pentru stingerea conflictelor de muncă și a conflictelor de interese;
- d) informarea organizațiilor sindicale cu privire la proiectele de dezvoltare instituțională, normarea activității didactice, condițiile de muncă ale salariaților, modul de stabilire a suplimentelor, repartizarea spațiului locativ etc.;
- e) participarea la examinarea proiectelor de acte normative și instituționale, a propunerilor ce vizează reformele în instituție, la perfecționarea legislației muncii, la soluționarea conflictelor de muncă;
- f) includerea reprezentanților de sindicat în comisii de analiză, de monitorizare, de recrutare și de concurs, de achiziții etc.;
- g) sprijinirea sindicatului în acțiunile orientate spre dezvoltarea carierei personale și întărirea statutului profesional al angajaților.

Art. 137. Organizațiile studențești sunt parteneri în toate acțiunile pe care le promovează Universitatea în plan național și internațional.

(1) Colaborarea structurilor de conducere ale Universității cu organizațiile studențești are la bază principiile:

- a) educația centrată pe student;
- b) consultarea partenerilor din raportul educațional;
- c) transparența decizională;
- d) respectarea drepturilor și libertăților studenților.

(2) Modalitățile de colaborare dintre structurile de conducere ale Universității și organizațiile studențești legal constituite sunt următoarele:

- a) informarea sistematică a organizațiilor studențești din cadrul Universității privind proiectele de dezvoltare instituțională a Universității și receptarea propunerilor, observațiilor și solicitărilor acestora în legătură cu direcțiile strategice și activitățile curente ale Universității;
- b) participarea studenților în toate acțiunile pe care le promovează Universitatea în privința promovării imaginii acesteia, în demersuri de cercetare științifică și parteneriate naționale și internaționale;
- c) reprezentarea studenților la nivelul tuturor structurilor consultative, decizionale și de conducere din Universitate (Senatul Universității, Consiliile facultăților, Comisiile de etică universitară, Comisia de cazare, Comisia de ocupare a locurilor cu finanțare bugetară, Comisiile/comitetele de asigurare a calității, precum și în orice alte comisii).

Art. 138. Universitatea acordă susținere logistică și financiară, în funcție de resursele instituționale disponibile, organizațiilor sindicale și studențești în activitățile pe care le preconizează: conferințe, școli de vară, mese rotunde, activități culturale etc.

XI. REORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ. CONSTITUIREA DE FILIALE ȘI REPREZENTANȚE

Art. 139. Reorganizarea Universității se efectuează de către fondator prin fuziune (contopire și absorbție), dezmembrare (divizare și separare) sau transformare în condițiile prevăzute de legislația Republicii Moldova.

La reorganizarea Universității drepturile și obligațiile acesteia sunt preluate de succesorul de drept.

Art. 140. Controlul corespunderii activității Universității cu scopurile acesteia se exercită de către fondator și organele de administrație ale Universității.

Art. 141. Controlul respectării standardelor de asigurare a calității revine Ministerului Educației prin intermediul Agenției Naționale de Asigurare a Calității sau altei structuri abilitate în domeniu.

Art. 142. (1) În scopul asigurării calității, sporirii eficienței, asigurării vizibilității internaționale și concentrării resurselor disponibile, Universitatea, conform legislației în vigoare:

- a) se poate asocia în consorții cu alte instituții de învățământ superior din țară și de peste hotare;
- b) poate obține statutul de filială a altor instituții de învățământ superior din țară sau de peste hotare;
- c) poate fuziona cu alte instituții, formând o singură instituție de învățământ cu statut de persoană juridică.

(2) Universitatea se poate asocia în consorții și cu organizații de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creație artistică, în baza unui contract de parteneriat, conform legislației în vigoare.

(3) Filială se consideră subdiviziunea separată a Universității care este situată în altă parte și care exercită unele din atribuțiile acesteia. Reprezentanța se consideră subdiviziunea separată a Universității care este situată în altă parte și care apără și reprezintă interesele Universității, încheie, în numele acesteia, tranzacții și înfăptuiește alte acțiuni de drept.

(4) Filialele și reprezentanțele Universității nu sunt persoane juridice și acționează în numele Universității. Acestora li se atribuie bunuri din patrimoniul Universității și activează în baza regulamentului aprobat de Universitate. Șeful filialei (reprezentanței) este numit de Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională cu aprobarea Senatului și activează în temeiul mandatului ce i s-a eliberat. Filialele au balanțe proprii care fac parte din balanța centralizată a Universității.

(5) Universitatea poartă răspundere pentru obligațiile asumate de filiale și reprezentanțe, iar ultimele poartă răspundere pentru obligațiile Universității.

(6) Reorganizarea Universității se poate efectua în modul stabilit de Guvern, în conformitate cu legislația în vigoare.

XII. DISPOZIȚII FINALE

Art. 143. Prezenta Cartă se adoptă de către Senatul Universității cu votul a cel puțin 50% + 1 din numărul membrilor Senatului.

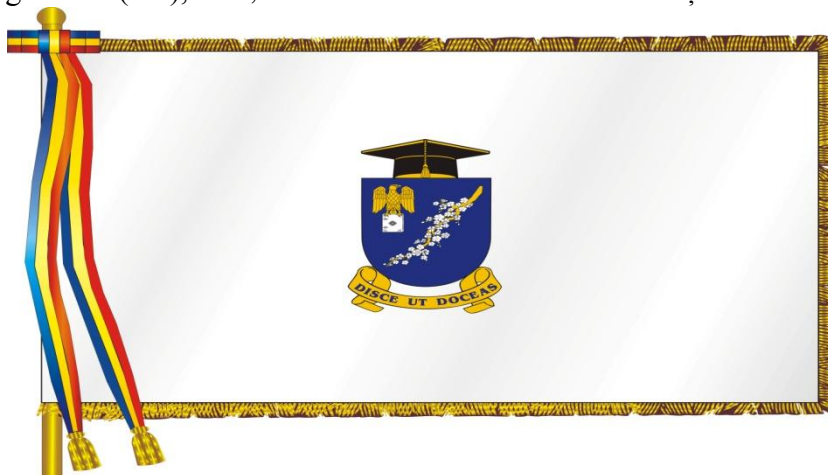
Art. 144. Pentru modificarea prezentei Carte este necesară propunerea venită din partea Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, Consiliilor facultăților, Consiliului de Administrație, membrilor senatului și care trebuie să aibă acordul a minimum 50% + 1 din numărul membrilor Senatului.

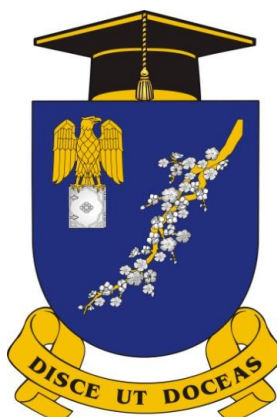
Elemente de identitate vizuală a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău

Stema și drapelul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău sunt însemnele oficiale ale Universității, aprobate de Comisia Națională de Heraldică.

Drapelul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău reprezintă o pânză dreptunghiulară (2:3), albă, având în centru stema Universității.

Stema Universității este identificată prin imaginea de mai jos și descrierea ei heraldică:

Pe albastru, o creangă bătrână de măr așezată în bară, cu vârful în jos, de aur, înflorită de argint și însoțită în câmpul liber de o acvilă conturnată de aur stând pe o carte de argint.

Scutul timbrat de un beret universitar negru, cu ciucure de aur.

Deviza, cu litere negre pe o panglică de aur: „DISCE UT DOCEAS” („Învață pentru ca să-i înveți pe alții”).

Sigiliul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău este de formă ovală cu Stema de Stat.

Descrierea stemei Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău

Culoarea albastră a câmpului scutului stemei a fost aleasă de Universitate ca simbol heraldic al perseverenței și fidelității. În același timp, albastrul este culoarea ce identifică Europa și civilizația europeană, astfel exprimându-se atașamentul față de valorile occidentale. Este de remarcat și imaginea romantică a albastrului ca o culoare a infinitului, a aspirațiilor înalte și a viselor. Dintre planete azurul heraldic se asociază cu Jupiter, iar, dintre pietrele prețioase - cu safirul.

Prima mobilă heraldică ca importanță în acest blazon este **creanga înflorită de măr**. Alegerea acestei embleme se datorează câtorva considerente.

În primul rând, creanga apare ca armă grăitoare, cu referință directă la numele patronului spiritual al Universității – clasicul literaturii române - Ion Creangă. Se știe că acesta nu a avut o stemă de familie cunoscută, încât apelarea retroactivă la cel mai simplu și universal procedeu heraldic de simbolizare (procedeu al armelor grăitoare) apare ca o soluție simplă, fără pretenții și extrem de individualizatoare.

Al doilea motiv de interes pentru creanga de măr se datorează faptului că mărul este copacul care rodește fructul cunoașterii binelui și răului. În tradiția folclorică românească mărul apare ca arborele biblic al vieții (substitut biblic al bradului), arborele paradisiului, căruia i se datorează atât pedeapsa pentru încălcarea interdicției divine, cât și recompensa divină, căci sub umbra mărului stă masa întinsă cu bunătățile raiului și la umbra lui se văd stând la masă Dumnezeu cu sfinții atunci când se deschid cerurile.

Cel de-al treilea motiv pentru desemnarea ramurii de măr ca emblemă este semnificația mitologică a mărului ca fruct al tinereții și întineririi, al prospețimii și reînnoirii, al regenerării vieții, în mai multe mitologii, inclusiv, în cea românească.

Acelorași trei considerente li se datorează chipul și cromatica crengii de măr. Aceasta apare de aur pentru că este o părticică din mărul cu mere de aur din Rai. Aurul este de asemenea un simbol heraldic al vechimii și nobleței, semnificație accentuată prin bătrânețea ramurii, cu aluzie la vechimea, valoarea și prestigiul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. În același timp, această ramură bătrână înflorește copios, în semn că este încă în stare să rodească, și aceste flori sunt de argint (albe), deoarece argintul (albul) heraldic este culoarea inocenței, curățeniei, înțelepciunii. Astfel, bătrânul trunchi al mărului de aur, constituit din corpul profesoral, dă roadă unor flori de argint – studenți și viitori pedagogi – cu inima și gândurile curate, care își vor împărtăși înțelepciunea elevilor din școli. În acest context cromatic, ca o întărire a buneii alegeri a smalturilor heraldice, poate fi citat și un colind popular referitor la mărul din Rai: „un boier bătrân (...)/ ce-mi are locuț bun în Rai,/ unde-s mese-ntinse/ și făclii aprinse./ Jur-prejur de mese,/ scaune girese;/ din mijloc de mese,/ măru-i mărgărit,/ măru-i înflorit,/ florile-s de-argint,/ merele-s de aur”. În sfârșit, pentru a încheia subiectul cromatic, merită a fi citat versul „flori dalbe de măr”, atât de frecvent în colindul popular.

Cea de-a doua emblemă ca importanță în această stemă este **cartea**. În general, cartea este un simbol universal al științei și înțelepciunii și însemnul tradițional al majorității stemelor instituțiilor de învățământ. În același timp, ridicată la un alt nivel al înțelegerii, cartea reprezintă un simbol al universului însuși – simbol cuprinzând totalitatea legilor și tainelor divine, care nu sunt dezvăluite decât celor inițiați. În heraldică, cartea poate fi reprezentată în două forme: închisă sau deschisă. *Cartea închisă* este un simbol mai vechi și are o reprezentare tradițională cu o vădită aluzie la Biblie – Cartea Cărților. O carte închisă semnifică materia virgină și plină de taină; odată *deschisă* ea își lasă înțeles conținutul celui inițiat și semnifică materia fecundată. Astfel cartea închisă, plină de înțelepciune reprezintă tentația cunoașterii și este aici simbolul direct al universității – for al inițierii în științe. Cartea este de argint din același motiv al dorinței de a marca inocența cititorului, curățenia intențiilor lui, dar și a intențiilor autorului, înțelepciunea intrinsecă.

Cea de-a treia mobilă distinctă a blazonului universitar este **acvila de aur**. Apare în poziție heraldizată și smaltată de aur, deoarece este preluată din stema în vigoare a municipiului

Chișinău și semnifică faptul că Universitatea „Ion Creangă” se află în acest oraș. Acvila este conturnată în semn de curtoazie față de creanga de măr spre care își îndreaptă privirea. Ea stă pe carte ca pe un soclu, parcă stăpânind-o, parcă fiind înălțată de carte.

Stema este concepută în conformitate cu normele stabilite pentru blazoanele universitare din Republica Moldova. Acest lucru se referă atât la forma scutului heraldic, cât și la decorurile exterioare ale scutului.

Scutul este timbrat de un **beret universitar**, numit și tocă, – unul din cele patru (alături de catedră, cartea deschisă și inelul de aur) însemne ale funcției de profesor în evul mediu, astăzi utilizat numai în cadrul unor ceremonii universitare oficiale, atât de profesori, cât și de studenți. De obicei, beretul pentru universitari era *de culoare neagră*, culoare păstrată și în această stemă. **Ciucurele de aur** al beretului simbolizează poziția superioară a Universității în ierarhia instituțiilor de învățământ din Republica Moldova.

Deviza „DISCE UT DOCEAS” („Învață pentru ca să-i înveți pe alții”) a fost aleasă de universitarii-înșiși și exprimă crezul corpului profesoral, al studenților și al absolvenților Universității. Este un dicton celebru din latina medievală.

Drapelul a fost elaborat în baza stemei, în formula tradițională pentru drapelele universitare din Republica Moldova.

Albul pânzei drapelului Universității, pe lângă semnificațiile heraldice arătate deja, este și albul filei de hârtie pe care se fixează cunoștințele pentru a fi perpetuate.

(Autorul drapelului și stemei Universității - Dr. Silviu TABAC, pictor Iurie Caminschi. Însemnele oficiale ale Universității au fost aprobate la ședința Comisiei Naționale de Heraldică a Republicii Moldova din 10 noiembrie 2010)